

לומדים ביחד

התורה כולה על רגל אחת...

מודל "רבי עקיבא" לתיקון האישי

עם תחילתו של חג הפסח התחלנו תקופה בת שבעה שבועות המכונה "ספירת העומר". השם 'ספירת העומר' מקורו בכך שהתחלת הספירה היא ביום שבו היו מקריבים את קרבן 'עומר התנופה', בזמן שבית המקדש היה קיים. זהו קרבן 'מנחה' משעורים - מהתבואה החדשה שנקצרה בליל ששה עשר בניסן. הספירה מבטאת את ההשתוקקות לקראת חג מתן תורה - חג השבועות - שהוא ביום החמישים לעומר. בימי ספירת העומר נוהגים במנהגי אבלות מסויימים (אין נושאים נשים, אין לובשים בגד חדש, אין מסתפרים, ועוד), לזכר 42 אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו במגיפה בימי ספירת העומר, על שלא נהגו כבוד זה בזה. האם יש קשר בין הדברים? מדוע דוקא בתקופה זו מתו כל תלמידיו של רבי עקיבא? וכיצד ייתכן שתלמידי חכמים גדולים כל כך מתו על עניין "שולי" לכאורה כחוסר כבוד הדדי? מה בא הדבר ללמד אותנו? על כך ביחידה הבאה.

תיקון המידות ושיפור האישיות הם תחום מרכזי ביהדות העוסק בזיכוך תכונות הנפש והטבת רגשות האדם, במטרה לעשותו לאדם שלם וטוב יותר. קראו:

1

תלמוד בבלי מסכת שבת לא. [מתורגם]

מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו [כלי מדידה קדום]. בא לפני הלל, גייר אותו. אמר לו: מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך - זו היא כל התורה כולה, וכל שאר התורה - רק פירוש הוא, לך ולמד.

- ← הסיפור מדבר על נוכרי שבא להתגייר שמאי דוחה אותו והילל מקרב אותו.
- ← ממה לדעתכם נובעת הדחייה של שמאי? וממה האהבה והשלווה של הילל?
- ← מי לדעתכם נהג כראוי?
- ← דונו: כיצד המשפט "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך" הוא כל התורה כולה? האין זה מוגזם?

2

קראו: ויקרא כג

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּזְבַּח הַשֶּׁבֶת מִיּוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת... עַד מִמִּזְבַּח הַשֶּׁבֶת הַשְּׂבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה הַדְּשָׁה לַיהוָה:

- ← מה הוא ה"עומר"?
- ← מדוע לדעתכם יש לספור את הימים להקרבתו?

3

שמות פרק טז

(לו) וְהֶעֱמַר עֲשָׂרִית הָאִפָּה הוּא:

אורחות צדיקים, הקדמה

לכן שמע מוסר וקח כלי אומנותך בידך לתקן מידותיך. הלוא תראה, מי שיש לו הרבה מיני מטבעות, קטנות וגדולות, ואינו יודע ערכם ושווים, לא ידע מה לקנות בכל אחת, עד שידע ערך של כל מטבע. וגם צריך לידע איזה מטבע פסל המלך וגזר עליה שלא להוציאה. אחר שישקול כל מטבע ומטבע ויערכה, אז ידע לקח בכל אחת צרכיו בערך שווה, ובמטבע שגזר המלך שלא להוציאה יזהר שלא יוציאה אלא בעניין שלא ייקנס. נמצא, שזה האיש מגיע בכל מטבע ומטבע לטובה ולשמחה. אבל הטיפש אשר לא ישקול ולא יעריך, ויוציא מה שפסל המלך, אין ספק שיגיע זה להיזק גדול.

ואתה בני, קח המשל הזה נמשל על רוב מידות שבך, גדולות וקטנות, ותשקול כל מידה ומידה בפלס חכמתך, עד שתדע ערך כל מידה ומידה, ותדע המידות אשר פסל המלך הגדול להיזהר בהם שלא יראה בך ולא ימצא בך, אלא במקום שלא תקבל היזק ועונש, ובוזה תגיע אל השלמות, ותהיה אומן וכלי אומנותך בידך.

- ← לאור מה שקראתם, מה הקשר בין "ספירת העומר" לתחום ביהדות הנקרא "עבודת המידות". [מה המשל ומה הנמשל?]
- ← לפי הפסקה מהספר 'אורחות צדיקים', מדוע "מידות הנפש" נקראות בשם זה?